

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ

Кафедра економічної теорії та права

ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІКА

**Програма, плани семінарських занять
та завдання для самостійної
й індивідуальної роботи студентів**

Харків – 2018

Програму, плани семінарських занять та завдання

розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри економічної теорії та права 10 березня 2017 р. , протокол № 8.

Програму, плани семінарських занять та завдання для самостійної й індивідуальної роботи студентів економічних спеціальностей різних форм навчання з дисципліни «Глобальна економіка» розроблено відповідно до вимог Болонської системи до підготовки спеціалістів та магістрів.

Укладачі:

доц. Н. М. Каменева,
старш. викл. О. Т. Мозгова

Рецензент

проф. О. І. Зоріна

ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Програма, плани семінарських занять
та завдання для самостійної
й індивідуальної роботи студентів

Відповідальний за випуск Мозгова О. Т.

Редактор Еткало О. О.

Підписано до друку 12.05.17 р.

Формат паперу 60x84 1/16. Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 1,25. Тираж 50. Замовлення №

Видавець та виготовлювач Українська державна академія залізничного транспорту,
61050, Харків-50, майдан Фейсрбаха, 7.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2874 від 12.06.2007 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Робоча програма з дисципліни «Глобальна економіка».....	6
Плани семінарських занять і питання для самостійної роботи з курсу «Глобальна економіка».....	18
Методичні вказівки до організації самостійної роботи студентів.....	24
Питання для підготовки до іспиту / заліку.....	29
Список літератури.....	31

ВСТУП

Глобалізація як економічне явище та феномен, як об'єктивна

закономірність розвитку людства привертає все більшу увагу вчених та економістів.

Причиною є те, що глобалізація, яка розгорнулася в останній третині минулого століття, стала домінантою світового розвитку, адже вона є не що інше, як прояв сучасної постіндустріальної стадії розвитку світової економіки і суспільства у відносинах між країнами світу. Вона набуває особистої логіки й інерції, чинить усе більший вплив і на внутрішній розвиток різних країн.

Важливим компонентом процесу глобалізації економіки є кардинальна трансформація механізмів економічного регулювання в напрямку становлення глобально інтегрованої регулюючої системи, яка будується на комплексі чинників, а саме: широкому і швидкому розповсюдженні інформаційних технологій; революційному стрибку у галузі міжнародних комунікацій; інтенсивному розвитку міжнародної взаємодії у сферах освіти, науки, охорони здоров'я людини і довкілля, які перетворюються, по суті, на глобальні сфери людської активності та ін.

У зв'язку з цим виникає необхідність найбільш повного використання переваг вільного руху основних чинників виробництва, для чого необхідна обов'язкова координація найбільш важливих економічних рішень на міжнародному рівні, спільне забезпечення рівноваги не тільки в рамках окремих країн, а й світового господарства взагалі.

Результатом дослідження процесу глобалізації є глобальна економіка. Вивчення дисципліни «Глобальна економіка» допоможе студенту оцінити процеси, які відбуваються у світовій економіці, та зробити висновки про подальший розвиток суспільства.

Місце навчальної дисципліни в навчальному процесі підготовки магістрів. Вивчення дисципліни базується на знаннях менеджменту, міжнародної економіки, міжнародної економічної діяльності України, міжнародних фінансів.

Мета: навчити слухачів аналізувати процес світового економічного розвитку виходячи із взаємозалежності його економічного, соціального, політичного та екологічного вимірів.

Завдання:

- аналіз найважливіших складових структури світового господарства;

- виявлення основних агентів світового соціально-економічного розвитку;
- аналіз глобального соціально-економічного розвитку як процесу системної трансформації світового господарства і світогосподарських зв'язків;
- виявлення механізмів трансмісії (поширення) перетворювальних процесів і взаємодії різних вимірів світового розвитку;
- аналіз основних форм прояву системної трансформації світової економіки та світового господарства, чинників / рушійних сил, що прискорюють або уповільнюють перетворювальні процеси;
- характеристика технологічного та інституційного вимірів світового господарства на сучасному етапі;
- аналіз формування глобальних соціально-економічних режимів;
- оволодіння методами економічного аналізу та міждержавного зіставлення, застосовуваними міжнародними організаціями.

Після вивчення курсу «Глобальна економіка» студенти повинні:

1) знати:

- основні концептуальні підходи до визначення поняття «глобальна економіка»;
- основні теоретичні погляди на причини і механізми еволюції світового господарства й світогосподарських зв'язків;
- основні економічні та соціальні показники, що характеризують ті чи інші параметри й розвиток глобальної економіки;
- методи порівняльного аналізу;

2) вміти:

- виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій;
- виділяти і характеризувати основні структурні елементи конкретних економічних систем;
- визначати причини історичних змін в економічних системах;

- виділяти економічні і соціальні показники, що характеризують основні структурні й системні зміни;
 - застосовувати алгоритм комплексного порівняння до конкретних економічних систем;
 - виділяти параметри і показники порівняння залежно від постановки конкретної дослідницької мети;
 - застосовувати методи порівняльного аналізу для визначення причин формування тих чи інших відмінностей у структурі, ефективності та розвитку конкретних економічних систем;
 - використовувати методи аналізу економічних явищ і процесів, методи конструювання, проектування та програмування для порівняльного аналізу економічної політики;
- 3) володіти:**
- категоріальним апаратом і алгоритмами порівняльного соціально-економічного аналізу процесів розвитку з погляду економічної, інституційної, соціальної та просторової динаміки.

РОБОЧА ПРОГРАМА З ДИСЦИПЛІНИ «ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІКА»

Тема	Кількість годин			
	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Всього годин
1 Предмет, методи і завдання курсу «Глобальна економіка»	2	1	7	10
2 Індикатори світового розвитку та глобальної економіки	4	2	8	14
3 Глобалізація: трансформація світової економіки	4	2	8	14
4 Функціонування глобальної економіки	4	2	8	14
Тема	Кількість годин			

	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Всього годин
5 Інституціоналізація глобалізації	4	2	7	13
6 Нова економіка	4	2	7	13
7 Екологічне вимірювання глобалізації	4	2	8	14
8 Глобалізація тіньової економічної діяльності	4	2	8	14
9 Соціальне вимірювання глобальної економіки	4	2	8	14
Всього	34	17	69	120

Тема 1. ПРЕДМЕТ, МЕТОДИ І ЗАВДАННЯ КУРСУ «ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІКА»

Предмет «Глобальна економіка». Поняття і співвідношення між поняттями «світова економіка», «міжнародна економіка», «глобальна економіка» і «світове господарство»; «світовий економічний простір» і «світовий ринок»; «міжнародні економічні відносини» і «світогосподарські зв'язки». Різні підходи до визначення змісту «глобальна економіка»:

- «Глобальна економіка» як транснаціональна підсистема світової економіки і світового господарства й наднаціональне мегаутворення;
- «Глобальна економіка» як «постіндустріальна» стадія розвитку світової капіталістичної системи;
- «Глобальна економіка» як продукт процесів інтернаціоналізації і транснаціоналізації світового відтворювального процесу;
- «Глобальна економіка» як новий технологічний уклад.

Міжнародний поділ праці як матеріальна основа розвитку світової економіки, світового господарства і міжнародних економічних відносин. Основні чинники і показники розвитку міжнародного поділу праці. Міжнародна спеціалізація і кооперування. Основні етапи становлення світової економіки / світового господарства: від світового ринку до світового господарства.

Основні суб'єкти світової економіки (національні держави і міждержавні регіональні об'єднання, транснаціональні корпорації і банки). Основні типи держав у світовій економіці. Регіональні міждержавні економічні об'єднання. Багатонаціональні і транснаціональні корпорації.

Загальна характеристика світової економіки. Сукупний світовий попит і пропозиція. Сукупні світові заощадження і капіталовкладення. Зростання світової економіки. Географічний розподіл світового ВВП і ВНД.

Структура сучасного світового господарства. Світове багатство і розподіл чинників виробництва. Світові ринки (товарів, послуг, грошей / валют і капіталів, праці). Світовий технологічний базис і виробництво матеріальних благ. Світова інфраструктура (фізична й організаційна). Світовий економічний простір.

Критерії та методи оцінки структурних зрушень у світовому господарстві / світовому виробництві. Основні характеристики світового господарства: нерівномірність, асиметричність, багатоярусність, поляризація та ін.

Світогосподарські (функціональні) зв'язки: міжнародна торгівля товарами та послугами, прямі і портфельні іноземні інвестиції, міграція робочої сили, кредитно-грошові і платіжно-розрахункові відносини.

Основні методи дослідження стану і динаміки розвитку глобальної економіки (системний та порівняльний).

Тема 2. ІНДИКАТОРИ СВІТОВОГО РОЗВИТКУ ТА ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Система національних рахунків (СНР) і її застосування для порівняльного аналізу економічного розвитку окремих національних господарств і світогосподарських зв'язків. Метод Атласу Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР).

«Світове багатство»: поняття, складові і вимірники.

Основні показники **інтегрованості** національних економік у регіональні економічні системи і в глобальну економіку:

- показники інвестиційної відкритості;
- індекси інтернаціоналізації / транснаціоналізації зовнішньої торгівлі;

- індекси транснаціоналізації інвестиційної діяльності;
- індекси інтернаціоналізації / транснаціоналізації науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (НДДКР);
- показники інтернаціоналізації / транснаціоналізації ринку праці;
- показники інтернаціоналізації / транснаціоналізації ринку капіталів;
- індекси транснаціоналізації технологічного базису / виробництва та ін.

Агреговані показники **глобалізації** (Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО) та ін.):

- індикатори транснаціоналізації світового відтворювального процесу;
- індикатори фінансової глобалізації;
- узагальнювальні показники глобалізації (індекс глобалізації) та ін.

Авторитетні міжнародні джерела статистичних даних.

Тема 3. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: ТРАНСФОРМАЦІЯ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Сутність процесу глобалізації світової економіки: огляд основних концепцій (М. Кастельс, П. Друкер, Д. Белл, І. Валерстейн, Т. Фрідман, М. Техраніан, Р. Робертсон, Ф. Лехнер, М. Бухарін і ін.).

Передумови розвитку глобалізаційних процесів:

- виробничі;
- науково-технічні;
- технологічні;
- організаційні;
- економічні;
- інформаційні;
- політичні;
- соціальні та культурні.

Роль наукового і технічного прогресу в розвитку світових продуктивних сил і світової економіки. Зміни в структурі і

динаміці світових чинників виробництва. Трансформація світової капіталістичної системи. Поняття «постіндустріальне суспільство».

Інтернаціоналізація світового відтворювального процесу. Інтернаціоналізація чинників виробництва і національного відтворювального процесу. Інтеграція національних економічних систем і її прояви (зростання екзогенного національного відтворювального процесу і ролі зовнішніх чинників у розвитку). «Ерозія» національно-державного суверенітету. Виникнення наднаціональних міжнародних інститутів. Формування та розширення єдиного світового економічного простору. Світовий ринок: сегментація та інтеграція, концентрація та монополізація.

Регіоналізація як прояв процесу інтернаціоналізації. Форми регіональної інтеграції.

Зміст процесу транснаціоналізації. ТНК і їх роль у розвитку світової економіки та світового господарства. Трансформація ТНК: формування глобальних транснаціональних фінансово-промислових мереж. Нові інструменти експансії ТНК: «аутсорсинг» та «контрактинг-аут» виробничих функцій.

Структурні елементи глобальної економіки. Транснаціональні фінансово-промислові мережі. Міждержавні економічні системи. Регіональні економічні системи (ЄС, Північноамериканська зона вільної торгівлі (НАФТА), «МЕРКОСУР» та ін.). Інформаційна глобальна система. Глобальні торговельно-економічні режими. Глобальні торговельно-економічні і кредитно-фінансові інститути (МВФ, МБРР, СОТ та ін.). Регулюючі та координуючі фінансові мегацентри і міжурядові утворення («Велика вісімка», ЄС).

Тема 4. ФУНКЦІОНУВАННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Використання системи національних рахунків для виявлення масштабів і динаміки світогосподарських зв'язків та інтернаціоналізації світового відтворювального процесу.

Транснаціональні та інтернаціональні економічні взаємозв'язки всередині і між секторами (реальним, грошовим і бюджетним) світової економіки. Зовнішньоекономічна складова в сукупному світовому попиті і пропозиції. Зовнішньоекономічний компонент у споживанні корпоративного сектора, домашніх

господарств і державного сектора на національному та регіональному рівнях.

Зміни в структурі і територіальному розміщенні світових чинників виробництва. Зміни якісних характеристик чинників виробництва. Зростання мобільності чинності виробництва.

Зміни в співвідношенні економічних сил (соціальних ролей і економічних функцій) між основними економічними агентами на національному та регіональному рівнях і суб'єктами міжнародних економічних відносин. ТНК і джерела їх надприбутків. Трансформація економічних відносин (розмив етичної бази капіталу, зміни функцій і ролі держави, зміна відносин між працею і капіталом тощо).

Структура і динаміка світової торгівлі. Основні світові ринки товарів і послуг. Інтеграція і сегментація світових ринків. Основні учасники світового ринку. Електронна торгівля.

Міжнародна грошова система. Специфіка міжнародних розрахунків і фінансових відносин. Міжнародні валюти і золото. Обмінний курс і перерахунки національних валют у міжнародну. Особлива роль долара і євро.

Світові ринки капіталу. Глобалізація фінансових ресурсів світу. Основні учасники світового фінансового ринку (традиційні та нові). Механізми розподілу і перерозподілу фінансових ресурсів світу. Нові фінансові інструменти і нові фінансові центри (у т. ч. «офшорні зони»).

Світовий валютний ринок. Світові гроші. «Домінування долара». Європейська валютна зона.

Міжнародний рух трудових ресурсів. Вартість і якість робочої сили. Чинники диференціації вартості робочої сили. Чинники «виштовхування» національної робочої сили і міжнародна міграція. Мобільні і немобільні шари світової робочої сили. Транснаціональна робоча сила.

Тема 5. ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Національні і спільні для країн економічні інтереси. Протиріччя функціонування міжнародної економіки і необхідність регулювання економічних відносин.

Зміст і відносини між поняттями «міжнародні економічні відносини», «міжнародні господарські зв'язки», «зовнішньоекономічні зв'язки» і «зовнішньоекономічна діяльність». Дворівнева структура міжнародних відносин економічного характеру (міждержавний та приватний) і проблема правового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності економічних агентів.

Суб'єкти й об'єкти міжнародного права у сферах міжнародних економічних відносин і міжнародних господарських зв'язків. Критерії класифікації зовнішньоекономічних відносин: суб'єктний склад, соціально-правові наслідки, методи правового регулювання, ступінь значущості «владної» складової, соціально-економічний рівень (макро- і мікро-), економічний зміст відносин. Публічне і приватне міжнародне (економічне) право.

Правотворча діяльність держав у галузі міжнародних економічних відносин після Другої світової війни. Юридичне оформлення міжнародної кредитно-фінансової і валютної систем (Бреттон-Вудських угод). Генеральна угода з торгівлі і тарифів (ГАТТ). Колективне регулювання зовнішньої торгівлі: від ГАТТ до СОТ. Право СОТ. Правове оформлення регіональної економічної інтеграції.

Багатосторонні інструменти і механізми. Міжнародні організації у зовнішньоекономічній сфері як інструменти реалізації цілей колективної політики. Система міжнародних економічних організацій і сфери їх діяльності. Система ООН і принципові відмінності між її основними компонентами (особливості процесу ухвалення рішень і їх виконання). Міжнародні заходи примусу і їх ефективність (економічні санкції та ін.).

Сфери діяльності та основні функції міжнародних економічних організацій. Регулювання міжнародних економічних відносин у рамках Світової організації торгівлі (СОТ). Діяльність ЮНКТАД (Конференції ООН з торгівлі та розвитку). Роль Багатостороннього агентства з гарантії інвестицій (БАГІ) та Міжнародного центру з урегулювання інвестиційних спорів у розвитку міжнародного ринку капіталів. Міжнародна організація праці (МОП) та її значення в регулюванні міжнародної міграції робочої сили. Міжнародна організація з інтелектуальної

власності. Програма розвитку ООН (ПРООН) як інститути регулювання передачі технологій. Роль Лондонського і Паризького клубів кредиторів у вирішенні проблем зовнішньої заборгованості держав. Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Банк міжнародних розрахунків і їх функції в міжнародній економіці. Регіональні економічні організації.

Прояви глобалізації в інституціоналізації світового економічного простору. Проблема «ерозії» національних суверенітетів. Проблема недемократичності світового правління. Міжнародні міжурядові («Група 7/8», «Група 20», ЄС та ін.) і міжнародні неурядові організації як механізми багатостороннього регулювання світового господарства.

Тенденція до саморегулювання серед транснаціональних корпорацій і банків. Ідея «партнерства державного і приватного секторів» і спроби її реалізації на міжнародному рівні.

Світові сучасні проблеми розвитку і необхідність створення адекватного «світового правління». Пропозиції щодо реформи існуючого «світового правління».

Тема 6. НОВА ЕКОНОМІКА

Поняття «нова економіка», «економіка, що базується на знаннях», «інформаційна економіка» і їх зміст. Перетворення науки та інформації в найважливіший чинник виробництва.

Технологічні уклади. Технологічний базис «нової економіки». Нові інформаційні та телекомунікаційні технології (ІТТ) та їх вплив на економічне зростання, господарські взаємозв'язки і продуктивність. Підвищення економічної ефективності виробництва за рахунок подолання тимчасових і просторових обмежень, інформаційної асиметрії, вузькості ринків і т. д.

Структура «нової економіки». Характеристика основних компонентів «нової економіки». Показники «електронної готовності» (e-readiness) й «інформаційної економіки». Необхідні умови для становлення і розвитку нової економіки: роль науки й освіти.

Структура «інформаційної економіки» (цифрова економіка, мережева економіка, віртуальна економіка тощо). Електронний бізнес («e-business»): бізнес для бізнесу (B2B),

бізнес для споживача (B2C). Система електронних платежів. Інтернет-банкінг. Електронні (або цифрові) гроші. Електронна торгівля: інтернет-магазин, інтернет-маркетинг, інтернет-аукціон, електронна біржа тощо. Електронний уряд («e-Government»). Інформаційне суспільство.

Світова інформаційна економіка та «цифровий розрив» усередині і між країнами. Всесвітній саміт з інформаційного суспільства. Міжнародна стратегія стимулювання розвитку інформаційного суспільства. Міжнародне співробітництво з подолання «цифрового розриву».

Тема 7. ЕКОЛОГІЧНИЙ ВИМІР ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Природні ресурси і їх роль у світовій економіці. Абсолютна й відносна обмеженість мінерально-сировинних і енергетичних ресурсів. Запаси мінеральної сировини й енергетичних ресурсів у різних країнах і регіонах. Економічне зростання і споживання мінеральних ресурсів. Земельні, водні та лісові ресурси, їх значення у світовій економіці. «Індустріальний метаболізм» і його наслідки для навколишнього середовища.

Криза довкілля та її прояви: кліматичні зміни, забруднення води й атмосфери, зникнення біологічних видів, опустелювання тощо. Економічні наслідки деградації довкілля.

Поняття ***суспільні блага і природна рента***. Привласнення природної ренти на національному та світовому рівнях. Феномен країн-рантьє. Боротьба за перерозподіл природної ренти на національному та міжнародному рівнях (конфлікти і громадянські війни).

Використання природної ренти на цілі розвитку: національний досвід (Аляска (США), Альберта (Канада), Голландія, Норвегія, Росія і Казахстан).

Спроби подолання кризи довкілля. ***Міжнародна стратегія сталого розвитку: концепція, цілі, завдання та інструменти реалізації.***

Показники сталого розвитку. Державна і міжнародна політика з реабілітації та збереження довкілля. Міжнародні заходи щодо скорочення промислових викидів в атмосферу (квотування промислових викидів та ін.). Боротьба з опустелюванням. Заходи щодо підвищення ефективності

використання енергетичних ресурсів. Міжурядові угоди щодо спільного використання водних ресурсів та механізми їх реалізації (Центральна Азія, Європа та ін.). Заходи щодо збереження біологічного різноманіття (форми і методи міжнародного контролю).

Витоки *світової енергетичної проблеми.* Світові енергетичні ресурси та їх розподіл між країнами (країни-експортери і країни-імпортери). Світовий енергетичний баланс. Світовий паливно-енергетичний комплекс. Світові ринки енергоносіїв.

Енергетична криза 1970-х років і її наслідки (криза зовнішньої заборгованості країн, що розвиваються, зростання вразливості економіки країн-експортерів нафти від коливання цін на нафту, зниження енергоємності виробництва в індустріально розвинених країнах, упровадження нових технологій і підвищення ефективності нафтовидобувного сектора, зростання нестабільності і ризиків та ін.). Політекономічна значущість створення ОПЕК. Феномен «нафтодоларів». Зміни в структурі світового нафтового ринку. Зміни в конкуренції (перехід від горизонтальної до вертикальної конкуренції) і механізмі ціноутворення глобалізації (перехід від картельного способу ціноутворення до біржового, відрив ціноутворення від фізичних обсягів поставок). Зміни в структурі світової торгівлі нафтою: «паперова» і «фізична» нафта.

Міжнародні та національні зусилля, спрямовані на зниження залежності від природних енергоносіїв. Альтернативні джерела енергії та проблема їх освоєння. Ядерна енергія: переваги та ризики. Енергетична політика індустріально розвинених країн. Європейська енергетична хартія.

Тема 8. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Поняття «тіньова» і «кримінальна» економіка. Чинники, що сприяють глобалізації тіньової і кримінальної економічної діяльності. Суб'єкти й об'єкти міжнародної тіньової і кримінальної економічної діяльності. Вплив тіньової і кримінальної економічної діяльності на міжнародні економічні

відносини. Структура «тіньової» і «кримінальної» економіки. Вимірники тіньової економічної діяльності.

Чинники, що сприяють зростанню тіньової і кримінальної діяльності на національному та міжнародному рівнях. Транснаціоналізація організованої злочинності. *Джерела міжнародних «брудних грошей»*, корупція, ухилення від податків, нелегальна торгівля людьми, наркотиками та зброєю. «Втеча капіталів». *Офшорні фінансові зони і відмивання «брудних грошей»*.

Корупція, причини, форми, наслідки. Прояви корупції на національному та міжнародному рівнях. Нелегальна торгівля людьми: масштаби, країни-експортери і країни-імпортери. Чинники, що визначають попит і пропозицію. *Торгівля наркотиками*, попит і пропозиція. Масштаби світового виробництва наркотиків. Країни-експортери та країни-імпортери.

Соціально-економічні наслідки транснаціоналізації нелегальної економічної діяльності. Використання «брудних грошей» для фінансування терористичних угруповань. Дестабілізація міжнародних економічних зв'язків. Підрив внутрішньої ресурсної бази розвитку.

Міжнародні заходи для боротьби з кримінальною економічною діяльністю. Нормативна база (міжнародні конвенції, двосторонні і регіональні міжурядові угоди). Міжнародні інструменти для боротьби з транснаціональною нелегальною економічною діяльністю (Управління ООН з наркотиків і злочинності, Європейський комітет для боротьби з наркотиками, група фінансових дій проти відмивання капіталів, спеціальна група для боротьби з відмивання грошей – ФАФТ, група міжнародних фінансових дій та ін.).

Тема 9. СОЦІАЛЬНЕ ВИМІРЮВАННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Світова соціальна ситуація (стан і вимірники):

- демографічна ситуація;
- якісні параметри населення світу (рівень освіти, стан здоров'я, продуктивність);
- зайнятість населення світу;
- рівень і якість життя;

- соціальна захищеність;
- соціальна аномальність (насильство, злочинність, конфлікти, війни, наркоманія тощо).

Основні тенденції соціального розвитку світу: соціальна інтеграція, соціальна маргіналізація; поглиблення бідності та нерівності; дислокація і зміщення населення; руйнування екосистем і втрата засобів до існування; голод і недоїдання; помилкова урбанізація; руйнування традиційних укладів; міжетнічні та релігійні конфлікти; зростання «колективної уразливості» і соціальної незахищеності людини; зростання прихованого і тривалого безробіття та ін.

Чинники, які несуть загрозу безпеці людини:

- нерівний розподіл вигод і витрат глобалізації між країнами й усередині них;
- модернізація без створення робочих місць;
- зростання податкового тягаря домашніх господарств;
- демонтаж / ослаблення соціальної функції держави;
- приватизація соціальної сфери;
- транснаціоналізація національних еліт;
- розмив етичної бази капіталу;
- розрив між очікуваннями і можливостями;
- суперництво / боротьба за природні ресурси і міжетнічні конфлікти;
- розширення соціальної бази терористичних і мілітаристських рухів;
- «ерозії» / руйнування екосистем та ін.

Міжнародна стратегія соціального розвитку: цілі, завдання та інструменти реалізації (Декларація «Тисячоліття»). Пошук адекватного механізму захисту людини в умовах глобалізації. Висування нової концепції безпеки людини: системний підхід.

Поняття «людська вразливість» і «безпека». Традиційні і нові ризики-чинники, які загрожують благополуччю людини. Соціальні механізми й організація захисту людини від зовнішніх ризиків і загроз та їх еволюція. Основні показники відносної захищеності людини від ризиків (індекс людського розвитку ПРООН та ін.). Підсистеми людської безпеки в умовах

глобалізації: екологічна, економічна, соціодемографічна, політична, культурна.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ І ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З КУРСУ «ГЛОБАЛЬНА ЕКОНОМІКА»

Тема 1. Індикатори світового розвитку

План

- 1 Система національних рахунків. Методи розрахунку світового ВВП, ВНД (сутність паритету купівельної спроможності).
- 2 Вимірники транснаціоналізації.
- 3 Вимірники глобалізації.

Питання для самостійної роботи

- 1 Які чинники глобалізації ви знаєте?
- 2 Дайте характеристику технічних та технологічних чинників глобалізації.
- 3 Що є соціально-економічними чинниками глобалізації?
- 4 У чому сутність морально-етичних чинників глобалізації?
- 5 Характеризуйте вплив політичних чинників глобалізації на розвиток різних країн.

Література [3, 4, 9, 11, 14, 15].

Тема 2. Розподіл вигод і витрат глобалізації

План

- 1 Потенційні вигоди глобалізації.
- 2 Наслідки глобалізації.
- 3 Причини диференційованого ефекту глобалізації.
- 4 Проблеми і протиріччя процесу глобалізації.
- 5 Антиглобалізм.

Питання для самостійної роботи

1 Феномен антиглобалізму: природа, прояви та закономірності.

2 Програмні проекти антиглобалістів.

3 Зовнішні та внутрішні протиріччя сучасного антиглобального руху. Альтерглобальні моделі світового економічного розвитку.

4 Чи існують історичні періоди розвитку процесів глобалізації?

5 Проаналізуйте поняття «глобальне суспільство».

6 У чому позитивні риси культурної глобалізації?

7 Чому культурна глобалізація має вплив на економічний розвиток країн?

Література [3, 4, 7-11, 14-16, 22, 25, 37, 38].

Тема 3. Трансформація світової економіки

План

1 Сутність процесу глобалізації. Передумови розвитку глобалізаційних процесів.

2 Інтернаціоналізація чинників виробництва. Формування єдиного глобального економічного простору (глобальні торговельно-економічні режими).

3 Структурні елементи глобальної економіки.

Питання для самостійної роботи

1 Дайте характеристику технічних та технологічних чинників глобалізації.

2 Що є соціально-економічними чинниками глобалізації?

3 У чому сутність морально-етичних чинників глобалізації?

4 Охарактеризуйте вплив політичних чинників глобалізації на розвиток різних країн.

5 Охарактеризуйте процес становлення загальнопланетарного науково-інформаційного простору.

6 Зробіть аналіз глобальної інформаційної інфраструктури.

7 Поясніть вплив глобалізації світового виробництва на економіки розвинених країн.

8 У чому сутність формування нової системи глобального керування?

Література [3, 4, 7, 9-11, 14,15,22,25,38].

Тема 4. Функціонування глобальної економіки

План

- 1 Структура і динаміка світової торгівлі.
- 2 Міжнародна грошова система.
- 3 Світові ринки капіталу.
- 4 Міжнародний рух трудових ресурсів.

Питання для самостійної роботи

- 1 У чому проявляється вплив глобалізації на людське життя?
- 2 Визначте особливості глобалізації на сучасному етапі.
- 3 Що таке інтерсоціальні проблеми?
- 4 Соціально-демографічні проблеми, їх характеристика.
- 5 У чому сутність соціально-екологічних проблем?
- 6 Чи існує соціокультурний розвиток у глобальному суспільстві?
- 7 Поясніть вплив глобалізації світового виробництва на економіки розвинених країн.
- 8 У чому сутність формування нової системи глобального керування?
- 9 Назвіть причини зростання міжнародного поділу праці.

Література [3, 4, 6, 7, 9, 11, 14, 15, 17, 22, 25-29, 37,38].

Тема 5. Матеріальна основа глобальної економіки

План

- 1 Технологічний уклад.
- 2 Сучасна НТР і її вплив на фундаментальні структурні зміни у світовому господарстві.
- 3 Нова економіка і її компоненти («інформаційна економіка», «цифрова економіка» і «мережева економіка»).

Питання для самостійної роботи

- 1 Сформулюйте основні проблеми, пов'язані з глобальними трансформаціями.
- 2 Проаналізуйте сумісність теоретичних моделей з практикою глобальних трансформацій.
- 3 Поясніть сутність глобальних трансформацій.
- 4 Назвіть причини виникнення суперечностей глобальних трансформацій.
- 5 Як проявляється негативний вплив світових глобалізаційних процесів на економіки деяких країн?
- 6 Як світові глобалізаційні процеси впливають на сучасний розвиток України?

Література [3, 4, 8, 22, 233, 30-33].

Тема 6. Мережева економіка

План

- 1 Роль інтернету і всесвітньої мережі у формуванні мережевої економіки.
- 2 Виробничі ланцюжки і мережі доданої вартості.
- 3 Фінансові офшори: проблема чи необхідність.

Питання для самостійної роботи

- 1 Охарактеризуйте вплив політичних чинників глобалізації на розвиток різних країн.
- 2 Охарактеризуйте процес становлення загальнопланетарного науково-інформаційного простору.
- 3 Зробіть аналіз глобальної інформаційної інфраструктури.
- 4 Як аналізується еволюція напрямків глобалізації в економічній літературі?
- 5 Що є глобальною мережею комунікацій?

Література [3, 4, 9, 12-15, 34, 38].

Тема 7. Соціальна складова глобальної економіки

План

- 1 Глобалізація і світова бідність.
- 2 Міжнародна міграція та формування мережевих етнічних діаспор.
- 3 Вплив глобалізації на процес розподілу благ на національному, регіональному і глобальному рівнях.

Питання для самостійної роботи

- 1 Які чинники впливають на розвиток міжнародних зв'язків України?
- 2 Як, на вашу думку, можна досягти достатнього рівня розвитку міжнародних зв'язків України?
- 3 У чому об'єктивність формування глобальної системи регулювання світогосподарських відносин?
- 4 Охарактеризуйте принципи формування глобальної системи регулювання світогосподарських відносин.
- 5 Що необхідно враховувати в процесі формування регулятивних механізмів глобальної економіки?
- 6 Назвіть особливості становлення глобально інтегрованої регулюючої системи.
- 7 Назвіть функції держави в умовах глобалізації.
- 8 У чому роль трансформації світового співтовариства?
- 9 У чому відмінність між національними й корпоративними інтересами?
- 10 Охарактеризуйте роль та дії держави в умовах глобалізації.
- 11 Назвіть причини зростання міжнародного поділу праці.

Література [3-6, 9].

Тема 8. Тіньова глобалізація

План

- 1 Чинники, що сприяють глобалізації тіньової економічної діяльності.
- 2 Глобалізація кримінальної діяльності.

3 Міжнародні дії, спрямовані на боротьбу з міжнародною злочинністю і нелегальним вивезенням капіталу.

Питання для самостійної роботи

1 Які існують шляхи протидії проявам глобальної тіньової економіки?

2 Антиглобалізація кримінальної діяльності.

3 Міжнародні інструменти для боротьби з транснаціональною нелегальною економічною діяльністю.

Література [3-6, 9, 33, 35-38].

Тема 9. Пошук нової парадигми глобального розвитку

План

1 Глобальні загрози та їх класифікація.

2 Реакція світової спільноти на глобальні загрози.

3 Основні ідеї та ініціативи щодо вдосконалення глобального світоустрою.

Питання для самостійної роботи

1 Охарактеризуйте сучасні концепції міжнародної безпеки.

2 Охарактеризуйте поняття «міжнародна безпека».

3 У чому шляхи досягнення певного рівня міжнародної безпеки?

4 Чи існує проблема конкурентоспроможності України в глобальній економіці?

Література [3, 4].

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Методичні рекомендації до написання есе та аналітичної довідки

Есе – твір невеликого обсягу і вільної структури у формі

огляду проблеми з використанням літературних джерел. Автор формулює проблему, потім аналізує та досліджує її та наводить аргументи з опорою на літературні джерела.

Есе відображає індивідуальні враження та міркування автора з конкретного приводу чи предмета і не претендує на вичерпне або визначальне трактування. За обсягом есе межує з науковою статтею (10 друкованих сторінок). Тут допускаються такі особистісні звороти, як «я думаю», «я припускаю», «я вважаю» тощо. Щоб висловити власну думку з певної проблеми, потрібно, по-перше, добре знати вихідний матеріал, а по-друге, бути готовим уміло передати його зміст у письмовій формі і зробити логічні висновки.

Студент для викладу матеріалу може вибрати будь-яку форму оформлення.

Студент може самостійно скласти план есе з урахуванням задуму роботи. Правильно побудований план допомагає систематизувати матеріал і забезпечити послідовність його викладу.

Аналітична довідка – це варіант продуктивного реферату, який передбачає критичний аналіз досліджуваного матеріалу й осмислення отриманої інформації. Розмір довідки не повинен перевищувати 15-20 сторінок.

Традиційною є нижченаведена структура аналітичної довідки.

Титульний аркуш.

Зміст.

Вступ.

Глава 1 (повна назва глави).

1.1. (повна назва пункту).

1.2. (повна назва пункту).

Глава 2 (повна назва глави).

2.1. (повна назва пункту);

2.2. (повна назва пункту).

Висновок (або висновки).

Список використаної літератури.

Додатки (на розсуд автора).

Титульний аркуш заповнюється за єдиною формою.

Зміст містить назви всіх глав (пунктів) аналітичної довідки

та номери сторінок, що вказують початок цих глав у тексті аналітичної довідки.

Вступ. У цій частині аналітичної довідки обґрунтовується актуальність обраної теми, формулюються цілі роботи й основні питання, які передбачається розкрити в довідці, вказуються використовувані матеріали і дається їх коротка характеристика з точки зору повноти висвітлення обраної теми. Обсяг вступу не повинен перевищувати 1-1,5 сторінки.

Основна частина аналітичної довідки може бути подана однією або кількома главами, які можуть включати 2-3 підпункти. Тут досить повно і логічно викладаються основні положення, розкриваються всі пункти змісту зі збереженням зв'язку між ними і послідовності переходу від одного до іншого. Автор повинен стежити за тим, щоб виклад матеріалу точно відповідав меті і назві глави. Матеріал у довідці рекомендується викладати своїми словами, не допускаючи дослівного переписування з літературних джерел. У тексті обов'язкові посилання на першоджерела, тобто на праці тих авторів, з яких узято цей матеріал у вигляді думки, ідеї, висновків, числових даних, таблиць, графіків, ілюстрацій та ін. Робота повинна бути написана грамотною літературною мовою. Скорочення слів у тексті не допускаються, крім загальновідомих скорочень і аббревіатур. Кожну главу рекомендується закінчувати коротким висновком.

Висновок (висновки). У цій частині узагальнюється викладений в основній частині матеріал, формулюються загальні висновки. Висновки робляться з урахуванням опублікованих у літературі різних точок зору з проблеми, що розглядається в аналітичній довідці, і їх зіставлення. Висновок за обсягом не повинен перевищувати 1,5-2 сторінки.

Додатки можуть містити графіки, таблиці, розрахунки. Вони повинні мати внутрішню (власну) нумерацію сторінок.

Бібліографія (список літератури) – вказується використана для написання аналітичної довідки література, періодичні видання та електронні джерела інформації. Список складається згідно з правилами бібліографічного опису.

Критерії оцінювання якості аналітичної довідки

Підготовлену й оформлену відповідно до вимог аналітичну довідку викладач оцінює за такими критеріями:

- досягнення поставленої мети і завдань дослідження (новизна й актуальність поставлених в аналітичній довідці проблем, правильність формулювання мети, визначення завдань дослідження, правильність вибору методів вирішення завдань і реалізації мети; відповідність висновків, поставленій меті, переконливість висновків);

- рівень ерудованості автора з вивченої теми (знання стану досліджуваної проблематики, цитування джерел, ступінь використання в роботі результатів досліджень);

- особисті заслуги автора аналітичної довідки (нові знання, новизна матеріалу і розглянутої проблеми, наукове значення досліджуваного питання);

- культура письмового викладу матеріалу (логічність подачі матеріалу, грамотність автора);

- культура оформлення матеріалів роботи (відповідність реферату всім стандартним вимогам);

- знання і вміння на рівні вимог стандарту дисципліни: знання фактичного матеріалу, засвоєння загальних понять та ідей;

- ступінь обґрунтованості аргументів і узагальнень (повнота, глибина, всебічність розкриття теми, коректність аргументації і системи доказів, характер і достовірність прикладів, ілюстративного матеріалу, наявність знань інтегрованого характеру, здатність до узагальнення);

- якість і цінність отриманих результатів (ступінь завершеності дослідження, спірність або однозначність висновків);

- використання літературних джерел.

Об'єктивністю оцінювання роботи є визначення її позитивних і негативних сторін, за сукупністю яких викладач остаточно оцінює подану роботу.

Увага!

1 *Не допускається надавати скопійовані з мережі Інтернет роботи (реферати, статті тощо).*

2 *Студент, що не підготував аналітичної довідки, вважається таким, який не виконав навчального плану і не може бути допущений до заліку / іспиту.*

Можливі теми аналітичних записок (есе)

1 Форми участі країн Африки, які розташовані на південь від Сахари, в процесі транснаціоналізації.

2 Роль регіональних країнових угруповань у досягненні цілей національного розвитку (на прикладі окремих регіонів і субрегіонів).

3 Функція глобальних економічних режимів у світовому соціально-економічному розвитку.

4 Роль ТНК у процесах глобалізації.

5 Досвід зарубіжних країн у зміні стартових порівняльних переваг.

6 Етапи становлення і розвитку глобального інформаційного простору.

7 Роль ІТТ в подоланні економічної відсталості.

8 Вивіз капіталу на сучасному етапі світового розвитку: обсяг, динаміка і структура.

9 Світова криза води і шляхи її подолання.

10 Зміни планетарного клімату: причини, прояв, наслідки та можливості (і шляхи) розвороту.

11 Нерівномірність процесу економічної глобалізації.

12 Сутність і причини офшоризації.

13 Соціальна складова глобалізації (світова бідність і світова нерівність).

14 Мережеві етнічні діаспори та їх роль у процесі глобалізації.

15 Технологічна складова глобалізації: тенденції розвитку.

16 Міжнародна трудова міграція: причини, динаміка, географічна та соціальна структура.

17 Участь України в транснаціональних виробничих ланцюжках і мережах.

18 ТНК країн, що розвиваються.

19 Інституційна архітектура глобалізації.

20 Фінансова глобалізація.

21 Глобалізація: pro і contra.

22 Глобалізація в цифрах і фактах.

23 Глобалізація і доля національної держави.

24 Глобалізація і космополітизація.

25 Націоналізм. Космополітизм.

26 Глобалізація як поняття та явище.

- 27 Кризи ідентичності в сучасному світі.
- 28 Глобалізація і національна ідентичність.
- 29 Структура і характер національної ідентичності.
- 30 Глобалізація і вестернізація (американізація).
- 31 Чи реальна загроза культурної уніфікації світу?
- 32 Соціальні ідентичності та їх еволюція.
- 33 Раса, нація, етнічна група як соціальні категорії.
- 34 Простір і час в епоху глобалізації.
- 35 Антиглобалісти: хто вони?
- 36 «Інший світ можливий!»
- 37 Етика в глобалізованому суспільстві.
- 38 Віртуалізація та глобалізація.
- 39 Глобалізація в країнах «третього світу».
- 40 Сценарії майбутнього світового порядку.
- 41 Постмодерністська версія ідентичності.
- 42 Культурна революція в Європі.
- 43 Доля України в глобалізованому світі.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ / ЗАЛІКУ

- 1 Поняття глобальної економіки.
- 2 Вимірювання (показники) глобалізації.
- 3 Рушійні сили глобалізації.
- 4 Основні суб'єкти глобальної економіки.
- 5 Складові глобалізації.
- 6 Поняття транснаціоналізації.
- 7 Вимірювання транснаціоналізації.
- 8 Поняття технологічного укладу.
- 9 Поняття інтернаціоналізації.
- 10 Роль ІТТ у глобалізації світогосподарських зв'язків.
- 11 Поняття і зміст мережевої економіки.
- 12 Фізична інфраструктура Інтернет.
- 13 Чинники, що викликають зміну в порівняльних перевагах країн і регіонів.
- 14 Структура світового багатства.
- 15 Географічний розподіл світового ВВП.
- 16 Структура світогосподарських зв'язків.

- 17 Основні показники інтегрованості національних економік у регіональні економічні системи і в глобальну економіку.
- 18 Передумови розвитку глобалізаційних процесів.
- 19 Регіоналізація як прояв процесу інтернаціоналізації. Форми регіональної інтеграції.
- 20 Структурні елементи глобальної економіки.
- 21 Використання системи національних рахунків для виявлення масштабів і динаміки світогосподарських зв'язків та інтернаціоналізації світового відтворювального процесу.
- 22 Міжнародна грошова система. Специфіка міжнародних розрахунків і фінансових відносин.
- 23 Світовий торговельний режим.
- 24 Матеріальна основа глобальної економіки.
- 25 Світовий інвестиційний режим.
- 26 Діяльність ТНК.
- 27 Світова валютна система.
- 28 Концепція сталого розвитку.
- 29 Криза довкілля та її прояв.
- 30 Поняття «суспільні блага» і «природна рента».
- 31 Система міжнародних економічних організацій і сфери їх діяльності.
- 32 Інституційне вимірювання глобальної економіки.
- 33 Диференціація ефекту глобалізації (нерівномірний розподіл вигод і витрат глобалізації) і її причини.
- 34 Структура і динаміка світової торгівлі.
- 35 Використання системи національних рахунків для виявлення масштабів і динаміки світогосподарських зв'язків та інтернаціоналізації світового відтворювального процесу.
- 36 Зовнішньоекономічна складова в сукупному світовому попиті і пропозиції.
- 37 Агреговані показники глобалізації.
- 38 Загальна характеристика світової економіки.
- 39 Зміни в структурі і територіальному розміщенні світових чинників виробництва.
- 40 Форми регіональної інтеграції.
- 41 Роль наукового і технічного прогресу в розвитку світових продуктивних сил і світової економіки.

- 42 Причини цифрового розриву між країнами і усередині них.
- 43 Проникнення інтернету в регіони Євразії.
- 44 Використання інтернету в бізнесі.
- 45 Поняття «цифрова економіка».
- 46 Електронний уряд.
- 47 Доступ до інтернету.
- 48 Електронна торгівля.
- 49 Найбільші регіональні економічні угруповання.
- 50 Поясніть ваше ставлення до таких процесів, як транснаціоналізація, інтеграція, глобалізація та інтернаціоналізація, і взаємозв'язок між ними.
- 51 Соціальна складова глобальної економіки.
- 52 Причини підвищення мобільності чинників виробництва.
- 53 Поняття «інтернет-економіка».
- 54 «Аутсорсинг» і «контрактинг-аут» у глобальній економіці: причини й економічний ефект.
- 55 Причини глобалізації організованої злочинної діяльності. Диференційованість економічного ефекту глобалізації.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

- 1 Національна економіка [Текст]: навч. посібник / Н. І. Бережна, М. С. Бріль, Л. В. Єфремова [та ін.]; за заг. ред. канд. екон. наук, доцента В. М. Філатова. – Харків : ХНЕУ, 2010.
- 2 Практикум з навчальної дисципліни "Макроекономіка" для студентів всіх спеціальностей усіх форм навчання [Текст] / укл. О. М. Крюкова, О. М. Кліменко, М. С. Бріль [та ін.]. – Харків : ХНЕУ, 2010.
- 3 Глобализация мирового хозяйства [Текст]: учеб. пособие / под ред. А. В. Бойченко. – М. : Инфра-М, 2012.
4. Глобализация мировой экономики: вызовы и ориентиры [Текст] / В. В. Зубенко, В. А. Зубенко, Н. Л. Орлова [и др.]. – М. : Дашков и Ко, 2012.

Додаткова література

- 5 Барсукова, С. Ю. Неформальная экономика. Курс лекций [Текст] : учеб. пособие / С. Ю. Барсукова. – М. : ГУ ВШЭ, 2009.
- 6 Бейлз, Кевин. Одноразовые люди. Новое рабство в глобальной экономике [Текст] / Кевин Бейлз. – М. : Новый хронограф, 2006.
- 7 Богомолв, О. Т. Анатомия глобальной экономики [Текст] / О. Т. Богомолв. – М. : ИКЦ Академкнига, 2004.
- 8 Дятлов, С. А. Структурные элементы, противоречия и показатели глобальной экономики [Текст] / С. А. Дятлов. – СПб. : СПбГУ, 2004.
- 9 Капица, Л. М. Индикаторы мирового развития [Текст] / Л. М. Капица. – 2-е изд. – М. : МГИМО-Университет, 2008.
- 10 Лии, Донг-Джин. Международная экономическая интеграция [Текст] / Донг-Джин Лии. – М. : Экономист, 2006.
- 11 Ломакин, В. К. Мировая экономика [Текст] : учеб. для студентов вузов, обучающихся по экон. специальностям и направлениям / В. К. Ломакин. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : ЮНИТИ, 2012.
- 12 Минаев, С. В. Глобальная экономика : 2008 год. Серия: Глобальные проблемы современности [Текст] / С. В. Минаев. – М. : ИНИОН РАН, 2009.
- 13 Минаев, С. В. Глобальная экономика : 2006 год. Серия: Глобальные проблемы современности [Текст] / С. В. Минаев. – М. : ИНИОН РАН, 2007.
- 14 Минаев, С. В. Глобальная экономика : 2010 год. Аналитический обзор [Текст] / С. В. Минаев. – М. : ИНИОН РАН, 2011.
- 15 Минаев, С. В. Глобальная экономика: 2009 год. Аналитический обзор [Текст] / С. В. Минаев. – М. : ИНИОН РАН, 2010.
- 16 Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология [Текст]. – М. : Academia, 1999.
- 17 Овчинников, В. В. Технологии глобальной конкуренции [Текст] / В. В. Овчинников. – М. : ИНЭС : МАИБ, 2012.
- 18 Регіони України [Електронний ресурс] : статистичний щорічник. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
- 19 Сірік, І. П. Методичні підходи до обґрунтування управлінських рішень [Електронний ресурс] / І. П. Сірік. – Режим

доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=623>.

20 Статистика України [Електронний ресурс]: науковий журнал. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

21 Статистична звітність емітентів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.smida.gov.ua/db/emitent.

22 Кастельс, Мануэль. Информационная эпоха: экономика, общество и культура [Электронный ресурс] / Мануэль Кастельс. – Режим доступа : <http://www.buk.irk.ru/library/book/content.htm>.

23 Стрелец, И. А. Экономика сетевых благ [Текст]: учеб. пособие / И. А. Стрелец. – М. : Проспект, 2010.

24 Акимова, Т. А. Основы экономики устойчивого развития [Текст]: учеб. пособие для вузов / Т. А. Акимова. – М. : Экономика, 2013.

25 Туроу, Лестер К. Будущее капитализма: как сегодняшние экономические силы формируют завтрашний мир [Текст] / Лестер К. Туроу. – Новосибирск : Сибирский хронограф, 1999.

26 Глазьев, С. Ю. Теория долгосрочного технико-экономического развития [Текст] / С. Ю. Глазьев. – М. : ВладДар, 1993.

Довідники

37 Страны и регионы 2008. Статистический справочник Всемирного банка [Текст]: пер. с англ. – М. : Весь Мир, 2009.

38 Страны и регионы мира. Экономико-политический справочник [Текст] / под ред. д.э.н., проф. А. С. Булатова. – 3-е изд. – М. : Проспект, 2009.

